

Grabowski A., *Skarbniczka naszej archeologii*, Lipsk 1854, s. 39. – Rastawiecki, Sł. mal., t. 3, s. 400-401. – Essenwein A., *Die mittelalterlichen Kunstdenkmale der Stadt Krakau*, Leipzig 1869, s. XXIII. – *Najstarsze księgi i rachunki m. Krakowa 1300-1400*, wyd. Piekosiński F., Szujski J., Kr. 1878, cz. 2, s. 159, 170, 172. – *Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie 1392-1506*, wyd. Kaczmarczyk K., Kr. 1913, nr 753, 2776, 3195, 3306, 4273, 5263, 7157, 7242, 7422, 7471, 7717, 7725, 7984, 8274, 8298, 8329. – Crac. art. 1300-1500, nr 123, 147, 167, 182, 208, 221, 258, 275, 369, 423, 445, 462, 514, 1985. – Przybyszewski B., *Z poszukiwań archiw. za warsztatami malarskimi szkoły krak.-sądeckiej*, *Analecta Cracoviensia*, I, 1969, s. 434-435. – *Słownik artystów pol. ...*, t. 1, Wr. 1971, s. 399 (s.v. Czech Wawrzyniec); t. 5, W. 1993, s. 547 (s.v. Nicolaus, malarz). – Przybyszewski B., *Krak. ośrodek malarski Karpentariuszów w pol. XV w.*, *Folia Historiae Artium*, VIII, 1972, s. 151. – Gadomski J., *Gotyckie malarstwo tablicowe Małopolski 1420-1470*, W. 1981. – Tenże, *Gotyckie malarstwo tablicowe Małopolski 1460-1500*, W. 1988. – Labuda A., *Die künstlerischen Beziehungen Polens zum deutschen Reich im späten Mittelalter. Krakau und Süddeutschland*, [w:] *Das Reich und Polen. Parallelen, Interaktionen und Formen der Akkulturation im Hohen und Späten Mittelalter*, oprac. Patschovsky A., Stuttgart 2003, s. 5. – Labuda A., Secomska K., *Malarstwo gotyckie w Polsce*, I, W. 2004 (dot. Stanisława).

M. Łodyńska-Kosińska
M. Myśliński

Speicher Antonius (Anton), stolarz lub snycerz. W gdańskim cechu stolarzy, snycerzy i skrzyniarzy został w 1594 wymieniony z nazwiska (jako rzemieślnik niesamodzielny); być może był wtedy w Gdańsku. W 1607 lub 1608 wkupił się do cechu, co najprawdopodobniej oznacza, że uzyskał już wówczas samodzielność.

Pałubicki J., *Artyści i rzemieślnicy artyst. Gdańska, Prus Królewskich oraz Warmii epoki nowożytnej. Skorowidz kwerendalny*, Gd. 2019.

AP Gdańsk, rkps 300,C/1771: *Cech stolarzy i snycerzy 1555-1617. Księga mistrzów*, k. 15v, 219.

J. Pałubicki

Spensberger, rysownik amator, działał w 2. poł. XVIII w. Jego rys. *Campement* (obóz wojskowy) przed II wojną światową znajdował się w tece

Progrès dans le dessin de personnages distingués et de divers amateurs polonais ze zb. króla Stanisława Augusta, przechowywanej wówczas w Gab. Ryc. BUW (w 1914 notowanej w bibl. akademii sztuk pięknych w Petersburgu, następnie zrewindykowanej).

Możliwe, że S. jest identyczny z Mikołajem Spensbergerem, zmarłym po 1795 majorem korpusu Artylerii Litewskiej, nobilitowanym w 1790, uczestnikiem wojny pol.-rosyjskiej 1792, odznaczonym Krzyżem Kawalerskim Orderu Virtuti Militari. W 1784 był w grupie oficerów z Korpusu Inżynierów Koronnych, zajmujących się kopiowaniem map do królewskiego Zb. Geograficznego.

Tatarkiewicz W., *Rysunki Józefa Łęskiego*, *Sztuka*, V, 1914 z. 21, s. 52. – Sawicka S., Sulerzyska T., *Straty w rysunkach z Gab. Ryc. 1939-45*, W. 1960, s. 65. – PSB, t. 41, 2002 (Machynia M.), biogram Mikołaja Spensbergera. – Bartoszewicz H., *Prace kartograficzne Korpusu Inżynierów Koronnych i ich autorzy. Stan zachowania kartografików*, [w:] *Mapa w służbie odrodzonej Polski*, W. 2020, s. 46 (dot. Mikołaja Spensbergera).

A. Bernatowicz

Sperber (Szperber) **Józef** (Józef Jerzy), malarz, ur. 7 I 1888 Kraków, zm. 1944 (?) Lwów; syn kupca Salomona (Stefana) Sperbera (zmarłego 10 V 1926 Kraków) i Franciszki z Barberów; do czasów I wojny światowej używał na ogół formy nazwiska Sperber, później Szperber. Po ukończeniu 3 klas szkoły realnej studiował malarstwo w krak. ASP w l. 1903-10, początkowo u Floriana Cynka (uczęszczał nieregularnie), w r. akademickim 1905/06 u Leona Wyczółkowskiego, a potem przez 2 l. u Teodora Axentowicza (otrzymał wzmiankę pochwalną na wystawie, dwukrotnie nagrodę za akt i w 1908 medal br.); później (1908-10) zapisany do szkoły Pankiewiczza i Axentowicza, nie uczęszczał na zajęcia. W czasie studiów należał do kręgów niepodległościowych; był członkiem konnej drużyny „Sokoła”. 16 VIII 1914 wstąpił do Legionów Pol.; służył jako wachmistrz w 2 pułku ułanów II Brygady. Wcielony do szwadronu Zbigniewa Dunina-Wąsowicza, brał udział w kampanii bukowińsko-besarabskiej; ranny w szarży pod Rokitną (13 VI 1915). Leczył się w Szpitalu Fortecznym nr 8 w Krakowie. Po rekonwalescencji został przydzielony do kadry kawalerii w Woronnej k. Kowla, a potem kształcił